

Asia: VN/18946/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Tampereen kaupunki pitää hyvänä hallituksen esitystä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta siten, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädetään mahdolliseksi tallentaa vapaassa sivistystyössä hankitun vapaatavoitteisen koulutuksen tuottama osaaminen valtakunnalliseen Koski-tietovarantoon. Ehdotus vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevan työryhmän (OKM/62/0404/2018) esitystä.

Tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttää opiskelijan pyyntöä. Olisikin perusteltua jo lakimuutoksen yhteydessä täsmentää, että pyyntö tulee tehdä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla. Lisäksi olisi hyvä määritellä, että pyyntö tulee tehdä jo koulutuksen alkaessa, jotta mm. oppilaitokselta vaadittava arviointityö on mahdollista toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla, eikä tulisi sekaannuksia jälkikäteisesti pyydytyistä kirjauksista.

Niin ikään oppilaitoksille on tärkeää Koski-tietojärjestelmän hyödyntämisen vapaaehtoisuus, toteuttamisen joustava aikataulu sekä se, missä laajuudessa hyödyntämistä toteutetaan.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Koska muutos edellyttää opintojen osaamisperusteista kuvaamista, arviointia, lisääntyvää opiskelijan ohjausresurssia sekä muutoksia järjestelmiin, on välttämätöntä, että ylläpitäjille muutoksesta aiheutuva työmäärä sekä taloudellisia vaikutuksia tuetaan valtionavustusrahoituksella sekä pitkäjänteisellä henkilöstökoulutuksella. On syytä tähdentää, että merkittävän osan opetuksesta erityisesti kansalais- ja työväenopistoissa antavat osa- ja määräaikaiset tuntiopettajat, mikä asettaa omat haasteensa opintojen osaamisperusteiselle kuvaamiselle sekä kaikkiaan muutoksen

toteuttamisen aikataululle ja laajuudelle käytännössä. Valtakunnallisesti yhteneväinen toteutus edellyttää myös varautumista opettajille aiheutuvan lisätyön korvaamiseen sekä linjausta siitä, voiko opiskelija-arvioinnin Koski-tietovarantoa varten tehdä myös tuntiopettaja ilman nk. virkavastuuta.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, ettei vapaan sivistystyön oppilaitoksille ole asetettu lakisääteistä velvoitetta tietojen kirjaamiseksi Koski –tietovarantoon ja että ei ole esitetty määrällistä vaatimusta siitä, kuinka paljon opinnoista tulee kuvata osaamisperusteisesti järjestelmään viemistä varten. Tällöin oppilaitos voi toimia paikallisesti opiskelijoiden kysynnän edellyttämällä laajuudella. Paikallisesti tehtävä kurssien osaamisperusteinen kuvaaminen on työläs ja vaativa prosessi, mikä edellyttää resurssia, aikaa ja osaamista myös tuntiopettajilta.

Järjestelmään kirjattavien tietojen osalta laki edellyttää opiskelijan osaamisen arviointia, mikä on merkittävä muutos ja lisätyö vapaan suurimmassa osassa vapaan sivistystyön oppilaitoksia. Käytännössä toteutus edellyttää myös varautumista opettajille aiheutuvan lisätyön korvaamiseen sekä linjausta siitä, voiko opiskelija-arvioinnin Koski-tietovarantoa varten tehdä myös tuntiopettaja ilman nk. virkavastuuta.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Vapaassa sivistystyössä saavutetun osaamisen Koski–tietovarantoon viemisen toteuttamisessa tulee mahdollistua opintojen vapaatavoitteisuus, henkilökohtaistaminen sekä yksilölliset tavoitteet, jotta oppilaitosmuodon keskeinen arvo opiskelutavoitteiden omaehtoisuudesta toteutuu.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttää opiskelijan pyyntöä. Lakimuutokseen tulisi täsmentää, että pyyntö tulee tehdä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla jo koulutuksen alkaessa, ettei oppilaitoksissa jouduta vastaamaan jälkikäteen tehtyjen pyyntöjen vaatimukseen arvioinnista ja kirjaamisesta.

Muut kommentit

Vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämä vapaatavoitteinen koulutus on Suomessa ainutlaatuista ja erittäin moninaista sekä paikalliset sivistystarpeet huomioivaa. Lakimuutoksen tulee tukea tätä periaatetta ja olla ensisijaisesti mahdollistavaa niin opiskelijalle kuin oppilaitoksellekin. Tästä syystä on varottava sellaisia päämääriä, että kaikki vapaan sivistystyön koulutus edellytettäisiin järjestelmään kirjattavaksi, mikä ei olisi realistista eikä tarkoituksenmukaista.

Lähteenmäki Riikka
Tampereen kaupunki - Apulaispormestari Johanna Loukaskorpi,
sivistyspalvelujen palvelualue